

Tiina Elo vihr

Kirjallinen kysymys kansallisen luonnon virkistyskäytön strategian toimeenpanosta

Eduskunnan puhemiehelle

Lähes kaikki suomalaiset, noin 96 prosenttia aikuisväestöstä, ulkoilevat luonnossa. Perinteiset jokamiehenoikeudet sekä maamme runsaat metsät ja vesistöt antavat erinomaiset puitteet luonnossa liikkumiseen ja virkistäytymiseen. Luonnossa oleskelulla ja liikkumisella on tutkitusti positiivisia terveysvaikutuksia: ne vähentävät stressiä ja parantavat mielialaa. Monimuotoinen lähiluonto kannustaa liikkeelle ja tarjoaa mahdollisuuksia niin rauhoittumiseen kuin sosiaaliseen kanssakäymiseen. Luonnolla on siis merkittävää potentiaalia kansanterveyden edistämisessä. Suomalaiset ovat pitkään olleet luontokansaa, ja luonto yhdistää meitä edelleen.

Suomalaisuus ei kuitenkaan ole staattinen tila, vaan muuttuu ajassa. Jotta vahva luontosuhde säilyy osana suomalaisuutta myös tulevaisuudessa, on luonnossa liikkumisen ja virkistyskäytön edellytyksiin ja taitoihin panostettava. Luonto voi toimia myös tärkeänä kotoutumisen välineenä uusille tulijoille. Luonnossa vietetyllä ajalla on ratkaiseva merkitys luontosuhteen muodostumiselle, ja luonnossa liikkumisen taitojen oppiminen vahvistaa sitä. Luonnon virkistyskäyttö perustuu näihin moninaisiin ja osittain ajan myötä uudistuviin taitoihin. Vahvistuva luontosuhde voi johdattaa luonnon kunnioittamiseen ja kestäviin elämäntapoihin, ja tämän tulee olla tavoite. Vain siten luonnon virkistyskäyttö pysyy kestäväenä ja luonnon monimuotoisuutta vaalivana.

Viime toukokuussa valtioneuvosto hyväksyi ensimmäistä kertaa laaditun kansallisen luonnon virkistyskäytön strategian. Strategian pohjaksi tehtiin kansalaiskysely, johon saatiin yli 8 000 vastausta. Vuoteen 2030 ulottuvan strategian päämääränä on edistää kansalaisten hyvinvointia ja terveyttä luonnon virkistyskäyttöä lisäämällä. Tarkoituksena on panostaa luonnon virkistyskäyttöön kansallisena menestystekijänä, nostaa lähiluonto arvoonsa päätöksenteossa ja varmistaa, että yhä useampi löytää itselleen sopivan tavan liikkua luonnossa. Tavoitteiksi on määritelty lähiluonnon saavutettavuus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, luonnon kestävyys vaaliminen virkistyskäytössä, voimavarojen tunnistaminen ja yhteistyö sekä luonnon virkistyskäytön monimuotoisuus. Näiden pohjalta on laadittu toimintalinjaukset, jotka osoittavat tarvittavat lisätoimet tavoitteiden saavuttamiseksi.

Strategian toimeenpanosta ja seurannasta vastaa heinäkuun alussa perustettu koordinaatioryhmä. Jo yli 72 % suomalaisista asuu kaupunkialueilla. Siksi kaupunkiluonnolla on suuri hyvinvointia turvaava merkitys. Myös kaupungeissa on turvattava jokaiselle helppo pääsy lähiluontoon. Tämä on otettava kaupunkisuunnittelun keskeiseksi lähtökohdaksi. Kauempana maaseudulla, saaristossa tai esimerkiksi Lapissa luontokohteiden virkistyskäytön suurin kysyntä muodostuu luontomat-

Kirjallinen kysymys KK 419/2022 vp

kailijoista. Toki luonto on syrjäisemmillä seuduilla paikallisille asukkaille keskeinen vapaa-ajan ympäristö. Koronapandemian aikana luonnossa virkistäytymisen merkitys on korostunut entistään. Viime vuosina lähiluonnossa, ulkoilualueilla ja kansallispuistoissa on nähty ennen näkemättömiä kävijämääriä, paikoin ruuhkaksi asti.

Luonnon kestävä käytön kannalta kävijämäärien ohjaaminen on ensiarvoisen tärkeää. Luonnon virkistyskäyttöedellytysten ylläpito ja kehittäminen vaativat taloudellisia panostuksia niin valtion kuin kaupunkien ja kuntienkin budjeteista. Myös yhdistysten, säätiöiden ja muulla yksityisellä rahoituksella on merkitystä. Luontosuhde ja luonnossa liikkuminen ovat muutoksessa. Kaupungistuminen vaikuttaa osaltaan siihen, että yhä useammalla ei välttämättä ole kokemusta luonnossa liikkumisesta ja toimimisesta. Tämä lisää neuvonnan ja opastamisen tarvetta. Samalla valmiiden eri teemoihin liittyvien luontomatkailutuotteiden ja ohjattujen luontopalveluiden suosio kasvaa. Tähän kansallinen luonnon virkistyskäytön strategia osaltaan vastaa.

On tärkeää, että kaikilla ihmisillä on yhdenvertainen mahdollisuus nauttia luonnosta. Siksi on varmistettava, että meillä on esteettömiä luontokohteita, ja on selvitettävä, miten voimme vähentää eriarvoisuutta luonnon virkistyskäyttömahdollisuuksissa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo varmistaa kansallisen luonnon virkistyskäytön strategian toimeenpanon riittävät resurssit ja työn parlamentaarisen seurannan, jotta luonnon kestävä virkistyskäyttö saadaan turvattua?

Helsingissä 12.8.2022

Tiina Elo vihr